

प्रदेश तथा स्थानीय तहमा अन्तर्राष्ट्रिय विकास सहायता परिचालनसम्बन्धी

मापदण्ड, २०७६

प्रस्तावना : प्रदेश तथा स्थानीय तहमा अन्तर्राष्ट्रिय विकास सहायता परिचालन गर्ने सम्बन्धमा आवश्यक व्यवस्था गर्न बाञ्छनीय भएकोले,

अन्तर-सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा ३८ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी नेपाल सरकारले देहायको मापदण्ड बनाएको छ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ : (१) यस मापदण्डको नाम "प्रदेश तथा स्थानीय तहमा अन्तर्राष्ट्रिय विकास सहायता परिचालनसम्बन्धी मापदण्ड, २०७६" रहेको छ।

(२) यो मापदण्ड तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ।

२. परिभाषा : विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस मापदण्डमा,-

(क) "अनुदान सहायता" भन्नाले फिर्ता गर्नु नपर्ने र भविष्यमा कुनै पनि वित्तीय दायित्व नपर्ने गरी नेपाल सरकारलाई प्राप्त हुने अन्तर्राष्ट्रिय विकास सहायता सम्झनु पर्छ।

(ख) "अन्तर्राष्ट्रिय विकास सहायता" भन्नाले विभिन्न क्षेत्रको विकास तथा निर्माणका लागि मित्र राष्ट्र, बहुपक्षीय तथा क्षेत्रीय संस्था र अन्य विश्वव्यापी कोषबाट नेपाल सरकारलाई प्राप्त हुने वित्तीय, प्राविधिक तथा वस्तुगत सहायता सम्झनु पर्छ।

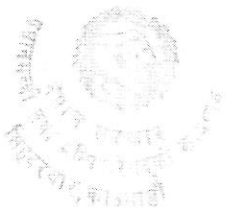
(ग) "आयोजना" भन्नाले प्रदेश तथा स्थानीय तहमा अन्तर्राष्ट्रिय विकास सहायता परिचालन गरी कार्यान्वयन गरिने आयोजना, परियोजना वा कार्यक्रम सम्झनु पर्छ।

(घ) "ऋण सहायता" भन्नाले समझौतामा उल्लिखित शर्तको अधीनमा रही ऋण वापतको रकम साँवा तथा ब्याजको रूपमा फिर्ता गर्नुपर्ने गरी विकास साझेदारबाट नेपाल सरकारलाई प्राप्त हुने अन्तर्राष्ट्रिय विकास सहायता सम्झनु पर्छ।

(ङ) "ऐन" भन्नाले अन्तर-सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ सम्झनु पर्छ।

(च) "नीति" भन्नाले अन्तर्राष्ट्रिय विकास सहायता परिचालन नीति, २०७६ सम्झनु पर्छ।

(छ) "प्रदेश" भन्नाले नेपालको संविधानको धारा ५६ को उपधारा (३) बमोजिमको प्रदेश सम्झनु पर्छ।

- (ज) "प्राविधिक सहायता" भन्नाले व्यक्तिगत तह (सीप, ज्ञान, नवीनता, उद्यमशीलता) र साङ्गठनिक तहमा (प्रणाली, कार्यविधि, प्रविधि) राष्ट्रिय क्षमताको विकासमा सघाउ पुऱ्याउने सहायता सम्झनु पर्छ।
- (झ) "मन्त्रालय" भन्नाले नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालय सम्झनु पर्छ।
- (ञ) "वस्तुगत सहायता" भन्नाले विकास साझेदारले अनुदानको रूपमा उपलब्ध गराउने जिन्सी मालसामान, सवारी साधन तथा उपकरणलगायतका वस्तुगत सहयोग सम्झनु पर्छ।
- (ट) "विकास साझेदार" भन्नाले विभिन्न क्षेत्रको विकास तथा निर्माणका लागि अन्तर्राष्ट्रिय विकास सहायता प्रदान गर्ने विदेशी राष्ट्र, बहुपक्षीय वा क्षेत्रीय सङ्घ संस्था वा अन्य अन्तर्राष्ट्रिय कोष सम्झनु पर्छ।
- (ठ) "वित्तीय सम्झौता" भन्नाले नेपाल सरकार र विकास साझेदारबीच अन्तर्राष्ट्रिय विकास सहायता परिचालनका लागि गरिने लिखित सम्झौता सम्झनु पर्छ। यो शब्दले सहायता प्राप्ति र परिचालनसँग सम्बन्धित सबै सम्झौतालाई जनाउनेछ।
- (ड) "विपद् व्यवस्थापन र मानवीय सहायता" भन्नाले विपद्को तत्काल सम्बोधन गरी महामारी, खाद्य असुरक्षा, कुपोषण रोकन र शरणार्थी व्यवस्थापनजस्ता मानवीय कार्यमा परिचालन हुने सहायता सम्झनु पर्छ।
- (ढ) "विषयगत मन्त्रालय" भन्नाले नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालय बाहेकका अन्य सम्बन्धित मन्त्रालयलाई सम्झनु पर्छ।
- (ण) "सहायक ऋण सम्झौता" भन्नाले प्रदेश वा स्थानीय तहले प्रस्ताव गरेको आयोजनाको लागि नेपाल सरकारले सम्झौता गरी प्राप्त गरेको वैदेशिक ऋणबाट सम्बन्धित प्रदेश वा स्थानीय तहलाई दिइने ऋणको साँवा रकम, व्याजदर र भुक्तानीसम्बन्धी अन्य शर्तसहित नेपाल सरकार र सम्बन्धित प्रदेश वा स्थानीय तहबीच हुने सम्झौता सम्झनु पर्छ।
- (त) "सहुलियतपूर्ण ऋण" भन्नाले नेपाल सरकार सदस्य रहेका बहुपक्षीय विकास साझेदारले प्रदान गर्ने सहूलियतसहितको ऋणको व्याजदर, सहूलियत अवधि र भुक्तानी समयभन्दा कम नहुने गरी प्राप्त हुने ऋण सम्झनु पर्छ।
- (थ) "सार्वजनिक ऋण व्यवस्थापन कार्यालय" भन्नाले नेपालको सार्वजनिक ऋणसम्बन्धी कार्य गर्नका लागि कानूनबमोजिम स्थापना भएको कार्यालय सम्झनु पर्छ।
- (द) "शोधभर्ना" भन्नाले सम्झौताबमोजिम भएको खर्च रकम विकास साझेदारबाट नेपाल सरकारको कोषमा प्राप्त गर्ने कार्य सम्झनु पर्छ।

(ध) "स्थानीय तह" भन्नाले गाउँपालिका, नगरपालिका, उप-महानगरपालिका र महानगरपालिका सम्झनु पर्छ। साथै यो शब्दले जिल्ला समन्वय समितिलाईसमेत जनाउनेछ।

३. आयोजनाको सूची अद्यावधिक गराउनु पर्ने : (१) प्रदेश तथा स्थानीय तहले नेपालको संविधानका अनुसूचीहरूमा उल्लिखित प्रदेश तथा स्थानीय तहको अधिकारको सूचीभित्रका विषयसँग सम्बन्धित राष्ट्रिय, प्रदेश र स्थानीय तहका आवधिक योजनाले राखेका उद्देश्य तथा लक्ष्य हासिल गर्न योगदान गर्ने एकीकृत आयोजनाको सूची तयार गरी विस्तृत आयोजना प्रतिवेदनका आधारमा सम्भाव्य देखिएका आयोजनाको विवरण अद्यावधिक गरिराख्नु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको आयोजनाको विवरण प्रदेशको हकमा आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालयले र स्थानीय तहको हकमा सम्बन्धित स्थानीय तहले अद्यावधिक गर्नु पर्नेछ।

४. आयोजना प्रस्ताव गर्नुपर्ने : (१) प्रदेश तथा स्थानीय तहले अन्तर्राष्ट्रिय विकास सहायता प्राप्त गर्नको लागि दफा ३ बमोजिम अद्यावधिक गरिएको आयोजनाको सूचीमा समावेश भएका आयोजनाहरूमध्येबाट सम्भावित आयोजनाको विस्तृत विवरणसहितको प्रस्ताव मन्त्रालयमा पेश गर्नु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम आयोजना प्रस्ताव पेश गर्दा अनुदान सहायताको हकमा अनुसूची-१ को ढाँचामा र ऋण सहायताको हकमा वित्तीय प्रतिफल विश्लेषणको आधारमा ऋणको सावै ब्याज भुक्तानीको सुनिश्चिततासमेत खुलाई अनुसूची-२ को ढाँचामा प्रस्ताव गर्नु पर्नेछ।

(३) यस दफाबमोजिम प्रदेश तथा स्थानीय तहले आयोजना प्रस्ताव गर्दा अनुसूची-१ र अनुसूची-२ मा उल्लिखित विवरणका अतिरिक्त देहायका विषयसमेत खुलाउनु पर्नेछ :-

- (क) आयोजना वा कार्यक्रमसम्बन्धी स्थिति विवरण,
- (ख) अन्तर्राष्ट्रिय विकास सहायता आवश्यक पर्ने कारण,
- (ग) आयोजना कार्यान्वयनबाट प्राप्त हुने उपलब्धि र सोबाट पर्ने प्रभाव,
- (घ) आयोजना कार्यान्वयन संयन्त्र, विधि र क्षमताको प्रबन्ध,
- (ङ) प्रस्तावित आयोजना प्रदेश वा स्थानीय तहको आवधिक योजना र ऐनको दफा १७ बमोजिमको मध्यकालीन खर्च संरचनामा परे नपरेको,
- (च) सम्बन्धित प्रदेश वा स्थानीय तहले अन्तर्राष्ट्रिय विकास सहायता प्राप्त गरी आयोजना वा कार्यक्रम सञ्चालन गरेको पूर्व अनुभव भए नभएको,
- (छ) उपदफा (२) बमोजिम ऋण सहायता भएमा ऋण भुक्तानीका लागि आवश्यक स्रोत व्यवस्थापनको प्रस्ताव,
- (ज) कुनै निकायसँग साझेदारीमा आयोजना सञ्चालन गर्ने भए सोको विवरण र
- (झ) कुनै लक्षित विकास साझेदार भएमा सो विषय।

(४) अन्तर्राष्ट्रिय विकास सहायताका लागि आयोजना छनौट गर्दा संघ, प्रदेश र स्थानीय तहबाट सञ्चालित कार्यक्रम वा आयोजनासँग दोहोरो नपर्ने गरी गर्नु पर्नेछ।

५. व्यापारिक ऋण सहायता परिचालन नगरिने : (१) प्रदेश तथा स्थानीय तहको लागि व्यापारिक ऋण सहायता परिचालन गर्न नेपाल सरकारले विकास साझेदारसँग कुनै प्रकारको सम्झौता गर्ने छैन।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको सहायता परिचालनको लागि वार्ता वा छलफल गर्न प्रदेश तथा स्थानीय तहलाई स्वीकृति दिइने छैन।

६. विकास साझेदारसँग वार्ता गर्ने : (१) दफा ४ बमोजिम प्राप्त आयोजनाको प्रस्ताव जाँचबुझ गर्दा त्यस्तो आयोजना कार्यान्वयन गर्न मनासिब देखेमा मन्त्रालयले सम्बन्धित विकास साझेदारसँग वार्ता प्रक्रिया अगाडि बढाउनेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम वार्ता प्रक्रिया अगाडि बढाउनु अघि मन्त्रालयले आवश्यकताअनुसार नेपाल सरकारका अन्य विषयगत मन्त्रालयको राय लिन सक्नेछ।

(३) प्रस्तावित आयोजना वा कार्यक्रमका लागि अन्तर्राष्ट्रिय विकास सहायता उपलब्ध गराउन विकास साझेदारबाट अनुदान सहायताको हकमा आशयपत्र प्राप्त भएपछि र ऋण सहायताको हकमा मन्त्रालयले नेपाल सरकारको स्वीकृति लिएपछि सम्बन्धित विकास साझेदारसँग वार्ता गर्नेछ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम वार्ता गर्न गठन हुने वार्ता टोलीमा मन्त्रालयले आयोजनाको प्रकृति हेरी विषयगत मन्त्रालय र सम्बन्धित प्रदेश वा स्थानीय तहको प्रतिनिधिसमेत रहने गरी आवश्यक व्यवस्था गर्न सक्नेछ।

(५) उपदफा (३) बमोजिम वार्ता गर्दा नीतिमा उल्लेखित विषयका अतिरिक्त देहायका विषयहरूसमेतलाई आधार लिनु पर्नेछः-

- (क) प्रस्तावित सहायताको आवश्यकता तथा औचित्य र सोको परिचालनबाट प्राप्त हुने उपलब्धि एवं प्रभाव,
- (ख) सहायताको परिचालनमा कुनै शर्तहरू प्रस्ताव गरिएको भए त्यस्ता शर्तहरूको उपयुक्तता,
- (ग) प्रस्तावित सम्झौताको कानूनी, प्राविधिक र आर्थिक पक्षको विश्लेषण,
- (घ) सहायता कार्यान्वयनको उपयुक्त विधि,
- (ङ) व्याजदर तथा भुक्तानी विधि,
- (च) उपयुक्त देखिएका अन्य विषयहरू।

(६) मन्त्रालयले ऋण सहायताको हकमा उपदफा (३) बमोजिम गरेको वार्ता सम्पन्न भएपछि र अनुदान सहायताको हकमा सम्बन्धित विकास साझेदारबाट आशयपत्र प्राप्त भएपछि त्यस्तो विकास साझेदारसँग वित्तीय सम्झौता गर्नेछ।

